

Särtryck ur
VÅR FÅGELVÄRLD
Årg. 14 1955 Nr 2

Skånes Ornitologiska Förening
och Falsterbo fågelstation –
en introduktion

(Meddelanden från Falsterbo fågelstation. 1)

Av

TORSTEN MALMBERG

Skånes Ornitologiska Förening och Falsterbo fågelstation — en introduktion

(Meddelanden från Falsterbo fågelstation)

1.

Av

TORSTEN MALMBERG

Skånska arbetsutskottet

Det upprop som hösten 1944 utsändes om bildandet av en svensk ornitologisk riksförening var undertecknat även av ett antal skånska fågelintresserade, vilka senare tog aktiv del i Sveriges Ornitologiska Förenings tillkomst i Stockholm på förvåren 1945. De konstituerade samtidigt i Lund ett skånskt arbetsutskott inom föreningen med chefen för Zoologiska institutionen i Lund, professor BERTIL HANSTRÖM, som ordförande. Den 18 april 1945 anordnade arbetsutskottet

sitt första offentliga sammanträde och senare på våren följde exkursioner, bl. a. till de välkända fågellokalerna Falsterbo och Krankesjön. Redan från början fick riksföreningen stor anslutning i landets sydligaste provins, framför allt genom den propaganda-verksamhet som bl. a. med pressens hjälp bedrevs i samband med exkursionerna.

Från april 1945 till april 1952 anordnade arbetsutskottet sammanlagt 14 allmänna sammanträden med föredrag, kåserier, demonstrationer, diskussioner och film i Hälsingborg, Lund och Malmö samt 57 offentliga exkursioner med buss, tåg, båt, cykel och till fots i alla delar av Skåne, vilka med få undantag refererats både i pressen och föreningens tidskrift, *Vår Fågelvärld*. Utskottet deltog även under denna tid i friluftsarrangemang och utställningar av olika slag, det ställde på begäran exkursionsledare och föredragshållare till andra organisationers förfogande och sökte på alla sätt befrämja fågelintresset inom provinsen. Naturligt nog tog arbetsutskottet på sin lott den skånska insatsen i av riksföreningen anordnade fågelundersökningar och har i synnerhet svarat för de sedan 1947 i Falsterbo pågående flyttfågelforskningarna i föreningens regi. I samband med den tionde internationella ornitologiska kongressen i Uppsala 1950 anordnades vidare i Lund en prekongress med exkursioner och visningar i olika delar av provinsen. (Se vidare under rubriken Föreningsnotiser i *Vår Fågelvärld* 4, 1945 — 11, 1952, samt *Proceedings of the Xth international ornithological congress 1951*, sid. 21—22.)

Skånes Ornitologiska Förening

Efter långvariga förberedelser ombildades på våren 1952 det skånska arbetsutskottet till Skånes Ornitologiska Förening, lokalavdelning av Sveriges Ornitologiska Förening, med egen styrelse, egna stadgar och egen ekonomi. Den blev härmed riksföreningens första och hittills enda egentliga lokalavdelning. Den nya lokal-föreningen har fortsatt arbetet enligt riktlinjerna för arbetsutskottet, har liksom förut detta sitt säte på Zoologiska institutionen i Lund (fig. 3) och hade 532 medlemmar vid ingången av 1955. Sammanträden och exkursioner har anordnats i ökad omfattning, bland de senare även längre sommarfärder utanför provinsens gränser, t. ex. till Öland 1952 och 1954 och till Jämtland 1953. Den livliga verksam-

heten i Hälsingborg har vidare medfört, att en särskild sektion för nordvästra Skåne bildats.

Fågelforskningen har hittills i stor utsträckning varit koncentrerad till Falsterbo och kommer att närmare beröras i en kommande historik över flyttfågelundersökningarna där, till vilken kommer att fogas en såvitt möjligt fullständig bibliografi. För övrigt kan nämnas att föreningen ställt sig bakom inventeringar av särskilt intressanta skånska fågelarter och fågellokaler och regelbundet insamlat uppgifter och material till sitt skånska fågelarkiv, som 1954 fick sin hittills värdefullaste donation i och med att dr PAUL ROSENIUS överlämnade ett stort antal dagböcker från nära femtio års fågel-exkursioner. Våren 1955 har föreningen lagt upp ett långtidsprogram för fågelforskning i Skåne, omfattande bl. a. utvidgad årlig kontroll av nyckelarter och nyckellokaler samt upplägandet av ett fågelarkiv över den skånska fågelfaunan med artvis ordnade uppgifter om konserverat material, litteratur, ringåterfynd och observationer, kompletterat med ett bildarkiv. För genomförandet av dessa planer har en särskild forskningsfond grundats.

Fågelskyddsverksamheten har väsentligen innefattat utredningar och förslag för att åstadkomma skydd åt utsatta arter och lokaler i nära samarbete med Skånes Naturskyddsförening, varjämte föreningens fågelskyddskommitté det senaste året börjat få ärenden av fågelskyddskaraktär på remiss från lokala myndigheter. År 1954 tillkom i samband med den svåra issituationen vid kusterna i början av året en fågelskyddsfond, vars medel skall användas för fågelskyddsändamål inom provinsen, i första hand sjöfågelutfodring under isvintrar. Tack vare utomordentlig hjälp från press, radio och privatpersoner har fonden vuxit så snabbt, att den i början av 1955 omfattade cirka 8.000 kronor. Ett långtidsprogram för skånskt fågelskydd kommer att framläggas inom kort. (Se vidare under rubriken Föreningsnotiser i Vår Fågelvärld 11, 1952—14, 1955.)

Kommittén för Falsterbo fågelstation

Redan då Sveriges Ornitologiska Förening bildades 1945 uttalades önskemål om upprättandet av en fågelstation i Falsterbo, vars utomordentliga betydelse som flyttfågellokal blivit bekant framför allt genom GUSTAF RUDEBECKS undersökningar. Av olika anledningar upptogs emellertid planerna på allvar först 1950, då Kommittén

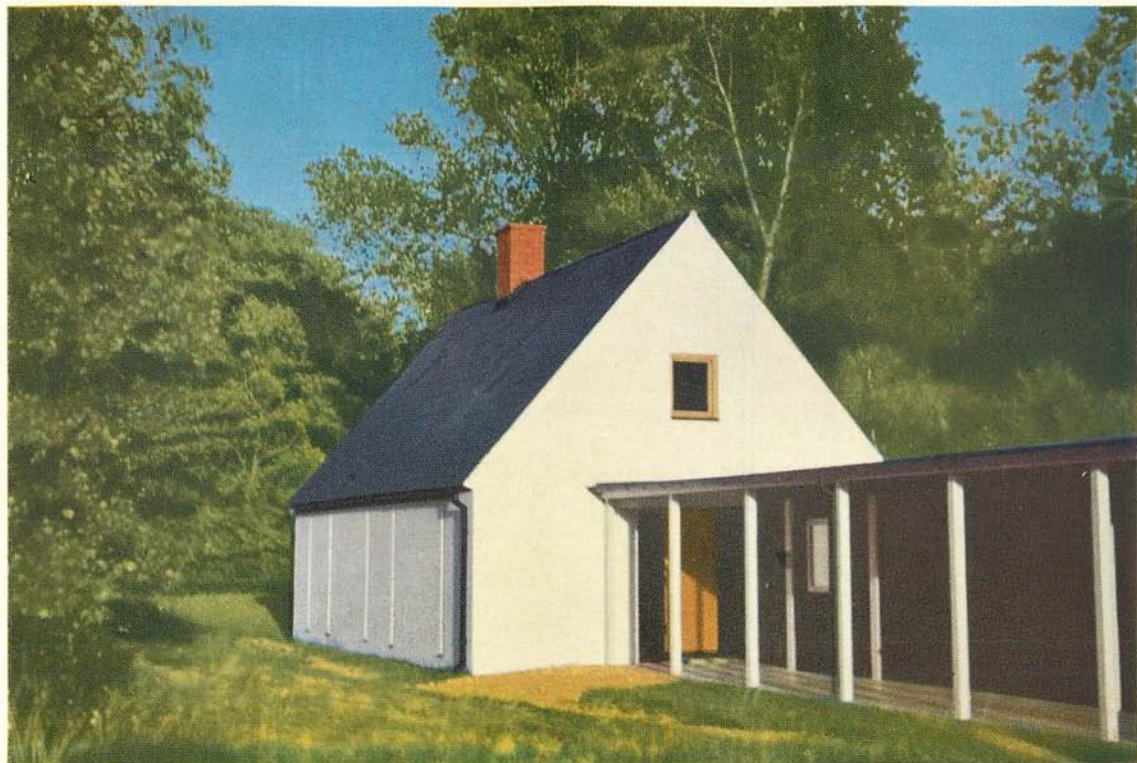
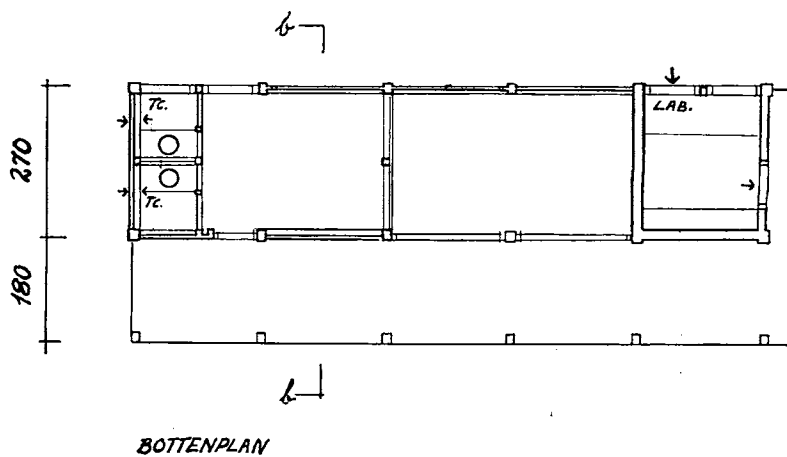
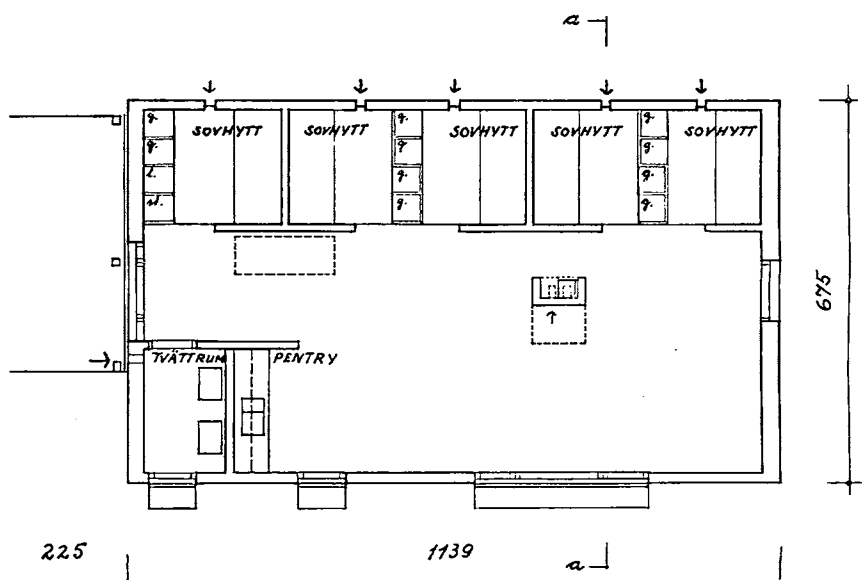

Fig. 1. Falsterbo fågelstation. Foto: GUNNAR STRÖMBERG. Kliché genom Institutet för färgfoto, Lund.
(*The bird observatory at Falsterbo.*)

1110

Fig. 2. Plan över Falsterbo fågelstation. Den övre bilden visar huvudbyggnaden och den undre den till denna anslutna längan med laboratorium och utrymmen för samlingar och förråd m. m. (Plan of the bird observatory at Falsterbo.)

Fig. 3. Zoologiska institutionen i Lund. (*The Zoological Institute of Lund.*)

för Falsterbo fågelstation tillsattes och en insamling startades. Upprop och artiklar tillställdes tidningar och tidskrifter, otaliga skrivelser och en särskild folder utsändes till företag och enskilda, och föreningsmedlemmarna engagerades i en omfattande listinsamling. Tack vare flera större donationer från fonder och företag, på grund av värdefull medverkan från press och radio och inte minst genom medlemmarnas oskattbara insatser har fram till 1955 cirka 50.000 kronor insamlats.

Tomtfrågan vållade till en början kommittén mycket huvudbry men löste sig 1951 på ett synnerligen tillfredsställande sätt, då staden Skanör med Falsterbo gratis ställde 1 200 kvm mark till förfogande i Falsterbo. Vid midsommartid 1953 började byggmästare MAGNUS PERSSON uppföra stationsbyggnaden efter ritningar som uppgjorts av arkitekt KARL GUSTAV SVENSSON, och den 4 september kunde taklagsfest hållas. Omkring den 1 november var huset i stort sett färdigt, under våren 1954 fullgjordes återstående arbeten, och den 1 augusti detta år togs fågelstationen inofficiellt i bruk, trots att inredningen då ännu var mycket ofullständig. (Se vidare Sveriges Natur 34, 1943, sid. 96; Fauna och Flora 45, 1950, sid. 260—262; Vår Fågelvärld 4, 1945, sid. 46, 9, 1950, sid. 223—224, 10, 1951, sid. 144, 12, 1953, sid. 144 samt 13, 1954, sid. 212.)

Fågelstationen

Falsterbo fågelstation ligger inne i staden — ungefär mitt emellan kyrkan och museet och nära östersjöstranden — men ändå avskilt och ganska fritt med en lövdunge omedelbart i söder och öppna sandbackar mot norr, fågelvägen ca 1,5 km från Nabben, Sveriges sydvästspets. Huset är 25 m långt, källarlöst och består av två lika långa sammanbyggda längor med passage emellan. Den västra längan är 4,5 m bred, icke vinterbonad och innefattar ett litet laboratorium, en museilokal, förrådsrum och toaletter med en överbyggd pelargång på nordsidan. Huvudbyggnaden är ca 7 m bred, vinterbonad och innehåller på första våningen fem tvåmans sovhytter med skjutdörrar avgränsade från ett större samlingsrum med direkt utgång mot söder; vidare finns här ett litet pentry med kokplattor, avskilt genom ett draperi från samlingsrummet, samt ett tvättrum, båda med direkt utgång mot söder (jfr fig. 2). Från samlingsrummet leder en uppdragbar trappa till övervåningen, där 1955 ett arbets-, arkiv- och biblioteksrum inretts på östra gaveln, medan den övriga delen ännu står oinredd och kan användas som reservförläggning. I dungen söder om fågelstationen står ett 25 m högt mätningstorn av trä, som inköpts från staden och tillåter utsikt över stora delar av Falsterbo-halvön, varför det som observationsplats utgör ett utmärkt komplement till Nabben (fig. 4).

Fågelstationens inredning och utrustning väntas bli i stort sett fullbordade under 1955, då den officiella invigningen kommer att äga rum. Adressen är Falsterbo fågelstation, Falsterbo och telefonnumret Falsterbo 688, men korrespondens bör utom när det gäller personer som med säkerhet vistas på stationen sändas under adress Zool. inst., Lund.

Skånes Ornitologiska Förening vill försöka göra Falsterbo fågelstation till en central för skånsk fågelforskning och skånskt fågel-skydd och kanske även en samlingspunkt för nordiska ornitologer, till vilket läge, kommunikationer och annat inbjuder. Stationens placering har ju tillkommit genom det utomordentliga flyttfågelsträcket över Falsterbo-halvön, och självfallet kommer även i framtiden en betydande del av arbetet att ägnas flyttfågelproblem, men den allmänna tendensen inom ornitologien såväl som inom andra vetenskaper visar mot en samling av olika forskningslinjer. Det finns knappast någon anledning eller ens möjlighet att strängt skilja mellan flyttfågel- och annan fågelforskning. Falsterbo

Fig. 4. Observationstornet i Falsterbo. Foto: Svenskt Pressfoto, Malmö. (*The observation tower at Falsterbo.*)

fågelstation kommer alltså att söka befrämja ornitologien i alla dess former. (Se vidare utom förut nämnd litteratur *Die Vogelwarte* 17, 1954, sid. 63 samt ROLF DIRCKSEN, *Bevingade resenärer*, 1954, sid. 183.)

Meddelanden från Falsterbo fågelstation

En av de viktigaste uppgifterna för Falsterbo fågelstation och Skånes Ornitologiska Förening är utgivandet av den publikations-

serie som inleds med denna introduktion. Meddelanden från Falsterbo fågelstation kommer att utges som tvångsfritt utsända arbeten med löpande numrering, utgörande separattryck ur skilda periodiska publikationer, i första hand naturligtvis Vår Fågelvärld. I serien kommer att upptagas alla av föreningens forskningskommitté godkända arbeten rörande skånsk fågelforskning och fågelskydd, alltså ingalunda enbart flyttfågeluppsatser. Föreningen hoppas bli i tillfälle att erbjuda serien separat åt intresserade och ämnar sända ut den som byte mot andra ornitologiska publikationer till föreningens bibliotek. Meddelanden från Falsterbo fågelstation skall söka ge en så rik och mångsidig bild som möjligt av skånsk ornitologi.

S u m m a r y : Skånes Ornitologiska Förening and Falsterbo fågelstation — an introduction. Reports of the Falsterbo bird observatory. No. 1.

When in 1945 the Swedish ornithological association, Sveriges Ornitologiska Förening, was founded in Stockholm, several scanian ornithologists took an active part in the organization and soon put down a special committee in Lund for promoting the interest in birds in the southernmost province of Sweden, Skåne (Scania), a province wellknown for its character of transition area between North and Middle Europe, its various biotopes and its famous bird migration.

In 1952 the committee was incorporated in the new-formed Skånes Ornitologiska Förening, a rather selfdependent provincial section of the Swedish association, the chairman of which is professor BERTIL HANSTRÖM, head of the Zoological Institute of Lund. Meetings at different places and excursions to all parts of the province — in 1950 many of the ornithologists on the way to the Xth international ornithological congress at Uppsala joined the pre-congress scanian excursions — and even outside its frontiers has been the normal form of the general public activity for the over 500 members. The association has also been responsible for the ornithological element in exhibitions, courses and other arrangements. The first of the two main points on the programme, bird research, has been reflected in bird censuses on proof areas, investigations of certain localities and species and especially in migration studies. In 1955 a fund was started in order to secure new and vast research in this field as well as the plans for collecting all information about the scanian avifauna on index cards. The other main point, bird preservation, is in active development and a special fund, started in 1954 in order to save wintering seabirds during severe ice-winters now contains about 8 000 Swedish crowns. A programme for general preservation activities including the protection of certain localities and species is in preparation.

Most of the efforts of the association have been spent on the migration investigations and on the bird observatory at Falsterbo at the southwesternmost point of Sweden, where an enormous migration concentration takes place in autumn, described particularly by GUSTAF RUDEBECK. A special committee has since 1950 collected about 50 000 Swedish crowns for the purpose, and in 1953—1954 the observatory was built and an observation tower erected nearby. — All ornithologists are welcome

to the observatory, the telephone number is Falsterbo 688 and the address: Falsterbo fågelstation, Zool. inst., Lund.

This new centre of the association will proceed in the migration investigations going on at Falsterbo since more than ten years ago, but the observatory and its publication, *Meddelanden från Falsterbo fågelstation* (Reports of the Falsterbo bird observatory), edited by the Skånes Ornitologiska Förening and serving even as exchange matter for the library of the association will further all kinds of ornithological studies. (Cfr among references in nonswedish language Proceedings of the Xth international ornithological congress 1951, p. 21—22 and *Die Vogelwarte* 17, 1954, p. 63.)
